

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทาน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Water Resource Administration to Promote the Monkey Cheek Project of the Irrigation Department in Ayutthaya Province

ธัญชภัทร ศรีชะโร และ ประณต นันทิยะกุล

Tanchapat Sricharo and Pranot Nantiyakul

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (2) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และ (3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 20 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการแก้มลิงของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการแปลความหมายและนำเสนอข้อมูลในตาราง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ในรูปตารางและใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพปัญหาสภาพปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่สำคัญคือ กรมชลประทานดำเนินงานโครงการแก้มลิงในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมาย (2) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำประสบความสำเร็จที่สำคัญคือ การที่กรมชลประทานได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการแก้มลิงที่มากเพียงพอ และได้รับความร่วมมือจากท้องถิ่น และ (3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่สำคัญคือ กรมชลประทานควรดำเนินงานโครงการแก้มลิงให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา และตามเป้าหมายโดยมีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน นอกจากนี้แล้ว ควรประสานงานกับท้องถิ่นเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นในโครงการแก้มลิงมากขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ทรัพยากรน้ำ, โครงการแก้มลิง กรมชลประทาน, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

The mixed methods research was to study: (1) situational problems of water resource administration, (2) factors effecting important parts of the successful of development and guidelines of water resource administration promoting the Monkey Cheek Project of the Irrigation Department in Ayutthaya Province, and (3) development guidelines of water resource administration to promote the Monkey Cheek Project of the Irrigation Department in Ayutthaya Province. The methodology of this study used interview forms and questionnaire.

Qualitative samples were 20 experts in water resource administration to promote the Monkey Cheek Project of the Irrigation Department in Ayutthaya Province. Quantitative samples were 400 people in the areas of the Monkey Cheek Project of Ayutthaya Province. A total of 400 completed sets of questionnaires were returned. Data analysis of the qualitative research was interpreted and represented in tables with description beneath the tables. For the quantitative analysis, data was analyzed and represented in contingency tables with descriptive approach using descriptive statistics of mean and standard deviation. Research Results were (1) the main situational problem of Water Resource Administration was the Irrigation Department's unsuccessful performance of the Monkey Cheek Project in Ayutthaya Province, (2) the main factors effecting important parts of the successful development guidelines of water resource administration were the Irrigation Department's sufficient subsidies for the Monkey Cheek Project including local cooperation, and (3) the main development guidelines of water resource administration were the Irrigation Department should accomplish the Monkey Cheek Project on time and meet performance targets with explicit performance plans, including increasing the local cooperation to participate in the Monkey Cheek Project.

Keywords: administration, water resource, the Monkey Cheek Projects, the Irrigation Department, Ayutthaya province

บทนำ

การศึกษามีผู้นำท้องถิ่นหลายคนมีความเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุน โครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่าจะไม่สามารถไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เนื่องจากเทคนิคที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพราะน้ำจะเริ่มไหลเข้าทุ่ง ก็ต่อเมื่อระดับน้ำล้นจากตลิ่งแม่น้ำมีระดับมากกว่า 4 เมตรขึ้นไป โดยน้ำจะค่อย ๆ ไหลเข้าทุ่ง (พื้นที่แก้มลิง) ไม่ใช่ไหลพรดเข้าไปเต็มตามปริมาณความจุของแก้มลิงที่ประมาณการไว้โดยทันทีและในคราวเดียว

กล่าวอีกนัยหนึ่ง น้ำทุ่งจะไม่ไหลเข้าไปเก็บในพื้นที่แก้มลิงได้ตามที่ต้องการในระดับ 3 เมตร ทำให้เกิดปัญหา นอกจากนี้ การขุดเขยในพื้นที่แก้มลิงยังไม่มี การประเมินความเสียหายหรือผลกระทบ และยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้ที่อยู่ในพื้นที่แก้มลิง ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่เห็นว่าเป็นต้องพิจารณาทั้งในด้านการขุดเขยและการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของชาวบางบาลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และหลักประกันว่ามาตรการเหล่านั้นจะถูกนำไปสู่การปฏิบัติจริง (เลิศศักดิ์ คำคงศักดิ์ และพรพนา ก้วยเจริญ, 2556)

จากสภาพการกระจายตัวของน้ำฝนและน้ำท่าที่

ไม่สม่ำเสมอตลอดปี จะส่งผลให้เกิดปัญหาอุทกภัยและปัญหาการขาดแคลนน้ำรุนแรงขึ้น ดังนั้น การเคลื่อนย้ายมวลน้ำส่วนหนึ่งที่มีปริมาณมากเกินไปจากพื้นที่บริเวณหนึ่งไปใช้งานหรือไปเก็บกักไว้ในพื้นที่ที่ปริมาณน้ำน้อย การที่จะแก้ไขหรือชะลอปัญหา เรื่องอุทกภัยและการขาดแคลน โดยแนวทางการดำเนินงานอาจจะใช้แหล่งเก็บน้ำเดิมที่มีอยู่เป็นหลัก แล้วทำฝายสักสร้างระบบแพร่กระจายน้ำเพื่อส่งลำเลียงน้ำนั้น ๆ ไปพักตัวอยู่ที่ห้วยหนอง บึง แหล่งน้ำขนาดเล็กตามธรรมชาติ รวมทั้งสระเก็บน้ำประจำแปลงการเกษตรของเกษตรกรตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ การจะดำเนินการเก็บกักน้ำในพื้นที่ที่ต้องได้รับความยินยอมพร้อมใจจากเกษตรกรในพื้นที่ จึงจะทำการระบายน้ำเข้าพื้นที่ จะทำให้มีปริมาณน้ำใช้ในฤดูแล้งเพิ่มขึ้นและแก้ไขปัญหาน้ำพื้นที่แห้งแล้งซ้ำซากได้ ดังนั้น จะต้องเร่งทำการศึกษาความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ในแผนปฏิบัติการโดยด่วน พร้อมทั้งเร่งลงมือดำเนินงานในที่เหมาะสมอย่างจริงจัง การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุน โครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตาม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การบริหารเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกันโดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการบริหารจัดการจะมีหลักในการบริหารเป็นแบบ 4 M ซึ่งหลัก 4 M ประกอบด้วย (1) ด้านคน (man) หมายถึง การบริหารกำลังคนขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (2) ด้านเงิน (money) หมายถึง การบริหารเงิน โดยการใช้จ่ายเงินในต้นทุนที่น้อยที่สุด แต่ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณตามที่ตั้งไว้ (3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (material) หมายถึง การบริหารวัสดุในการดำเนินงานให้มีการใช้วัสดุอุปกรณ์น้อยที่สุดแต่เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด (4) ด้านการจัดการ (management) หมายถึง การบริหารจัดการเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

POSDCoRB ประกอบด้วย ขั้นตอนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การบริหารงานบุคคล (staffing) การอำนวยความสะดวก (directing) การประสานงาน (coordinating) การรายงาน (reporting) และการงบประมาณ (budgeting)

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระ

ราชดำริว่า หน้าที่ของกรมทมน้ำมิได้ปฏิบัติงานอยู่เฉพาะแต่การทมน้ำเพียงอย่างเดียว งานที่กรมทมน้ำปฏิบัติอยู่จริงในขณะนั้นมีทั้งการขุดคลอง การทมน้ำ รวมทั้งการส่งน้ำตามคลองต่าง ๆ อีกทั้งการสูบน้ำเพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อจากกรมทมน้ำ เป็น กรมชลประทาน เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2470 โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบงานการขุดคลอง การทมน้ำ การส่งน้ำ และการสูบน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกอย่างทั่วถึง กรมชลประทาน เป็นหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่จัดให้ได้มาซึ่งน้ำเพื่อกักเก็บรักษาควบคุม ส่ง ระบาย หรือ แบ่งน้ำเพื่อการเกษตร การพลังงาน การสาธารณสุข โภค หรือการอุตสาหกรรม และหมายรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ กับการคมนาคมทางน้ำซึ่งอยู่ในเขตชลประทาน

อำนาจและหน้าที่

1. เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ
2. จัดการน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภทอย่างทั่วถึงเป็นธรรม และยั่งยืน
3. เสริมสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อให้การและบริหารจัดการน้ำ ทุกระดับอย่างบูรณาการ
4. ดำเนินการป้องกันและบรรเทาภัยทางน้ำ

หน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. ควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการบริหารงานก่อสร้างของโครงการชลประทานขนาดใหญ่ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการอื่นตามที่กรมฯ มอบหมาย
2. ดำเนินการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการก่อสร้างโครงการให้เป็นไปอย่างครบถ้วน
3. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายแต่ละสำนักงานก่อสร้าง
4. ให้คำปรึกษาแนะนำเทคนิคการก่อสร้าง
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามผู้บังคับบัญชามอบหมาย

งานบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. ควบคุม ตรวจสอบ งานสารบรรณ รับ-ส่ง ร่าง พิมพ์หนังสือและเอกสารราชการบริการค้นหา จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบและมาตรฐานที่กำหนดและดำเนินการด้านบริหารทรัพยากรบุคคล

2. ควบคุม ตรวจสอบ งานการเงินและบัญชี การจัดทำบัญชี การเบิกจ่ายเงินการควบคุมงบประมาณ การจัดทำรายงานแสดงฐานะทางการเงิน และการบริหารต้นทุนการผลิตเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนด

3. ควบคุม ตรวจสอบ งานพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารสัญญา การจัดทำบัญชี พักตร์ การจัดทำระเบียบ การเบิกจ่าย การจัดทำคลังพัสดุ การจำหน่ายและการบริหารสินทรัพย์ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานและถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4. วางแผน ดูแล การจัดสวัสดิการ และการเสริมสร้างความผาสุก เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5. ศึกษา พัฒนา และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการบริหารงานทั่วไปของสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่

6. ดูแลงานด้านประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสาร กิจกรรม ผลการดำเนินงาน ของสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบข้อมูลของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ฝ่ายวิศวกรรม มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแผนก่อสร้าง แผนงานโครงการ แผนงบประมาณและแผนจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่เพื่อใช้ในการจัดทำค่าของงบประมาณให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ในงานด้านพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่

2. บริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง เพื่อให้เป็นไปตามแบบข้อกำหนด และเงื่อนไขในสัญญา

3. ควบคุมการบริหารสัญญาจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานก่อสร้าง เพื่อให้เป็นไปตามแบบข้อกำหนด และเงื่อนไขสัญญา

4. จัดทำเอกสารประกวดราคาและราคากลางเพื่อใช้ในการประกวดราคา

5. ดำเนินการส่งมอบงานที่แล้วเสร็จ เพื่อใช้ในโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารับมอบ และดำเนินการต่อไป

6. ควบคุม ตรวจสอบ งานสำรวจเพื่อการก่อสร้างของสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ เพื่อให้งานก่อสร้างสามารถดำเนินการได้แนวระดับ ที่ถูกต้องตามแบบและหลักการด้านวิศวกรรมสำรวจ

7. ควบคุม ตรวจสอบ งานตรวจสอบและวิเคราะห์ของสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ เพื่อให้การก่อสร้างได้วัสดุที่ได้คุณภาพเป็นไปตามข้อกำหนดด้านวิศวกรรม และทำให้งานก่อสร้างมีความแข็งแรงและใช้งานตามวัตถุประสงค์

8. ศึกษา วิจัยและพัฒนา ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการก่อสร้าง เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานก่อสร้างให้ทันสมัย

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ฝ่ายก่อสร้างที่ 1 – 3 มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. วางแผนการก่อสร้าง โดยคำนวณปริมาณงานและวัสดุก่อสร้าง ตรวจสอบแหล่งวัสดุจัดทำแผนจัดซื้อจัดจ้าง จัดทำรายงานความต้องการวัสดุและกำหนดขั้นตอนการก่อสร้างเพื่อให้งานก่อสร้างเป็นไปตามหลักวิชาการ

2. ดำเนินการก่อสร้าง และแก้ไขปัญหาต่างๆ ระหว่างการก่อสร้าง เพื่อให้บรรลุสู่ความสำเร็จ

3. ควบคุม ดูแล งานก่อสร้างโครงการต่างๆ ในความรับผิดชอบ เพื่อให้งานก่อสร้างมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดแล้วเสร็จตามแผนงบประมาณที่ได้รับ

4. วางแผน ประสานงาน ในการดำเนินการขอใช้พื้นที่ จากหน่วยงานราชการอื่น ๆ หรือผู้ดูแลพื้นที่ในเขตก่อสร้าง การได้มาซึ่งที่ดิน เพื่อจัดเข้าแผนงานโครงการ

และมีความพร้อมในการก่อสร้าง

5. ดำเนินการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการก่อสร้าง ระหว่างการก่อสร้างเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

6. รวบรวมและจัดทำเอกสารการส่งมอบโครงการก่อสร้างที่แล้วเสร็จให้โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเพื่อนำไปดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำ

7. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ฝ่ายช่างกล มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1. ควบคุมการให้บริการ ยานพาหนะส่วนกลาง เพื่อให้มีความพร้อมในการใช้งาน

2. วางแผน ควบคุม ยานพาหนะ เครื่องจักรกล เครื่องมือที่ใช้ในการก่อสร้าง เพื่อให้การดำเนินงานแล้วเสร็จตามแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ซ่อมแซม ปรับปรุง และบำรุงรักษายานพาหนะ เครื่องจักรกล เครื่องมือที่ใช้ในการก่อสร้าง เพื่อให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมใช้งานตลอดเวลา

4. ติดตั้ง ควบคุม ดูแลรักษา ให้บริการระบบไฟฟ้า

ประปา ระบบสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและความปลอดภัย

5. ควบคุม การติดตั้งและดูแลรักษาอุปกรณ์บังคับน้ำของสำนักงานก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ เพื่อให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด

6. ควบคุมและบริหารงานจ้างเหมาของงานด้านเครื่องกล ระบบไฟฟ้า – ประปา เพื่อให้งานดำเนินการได้ตามรูป และเงื่อนไขสัญญาที่กำหนดได้มาตรฐานงานก่อสร้าง

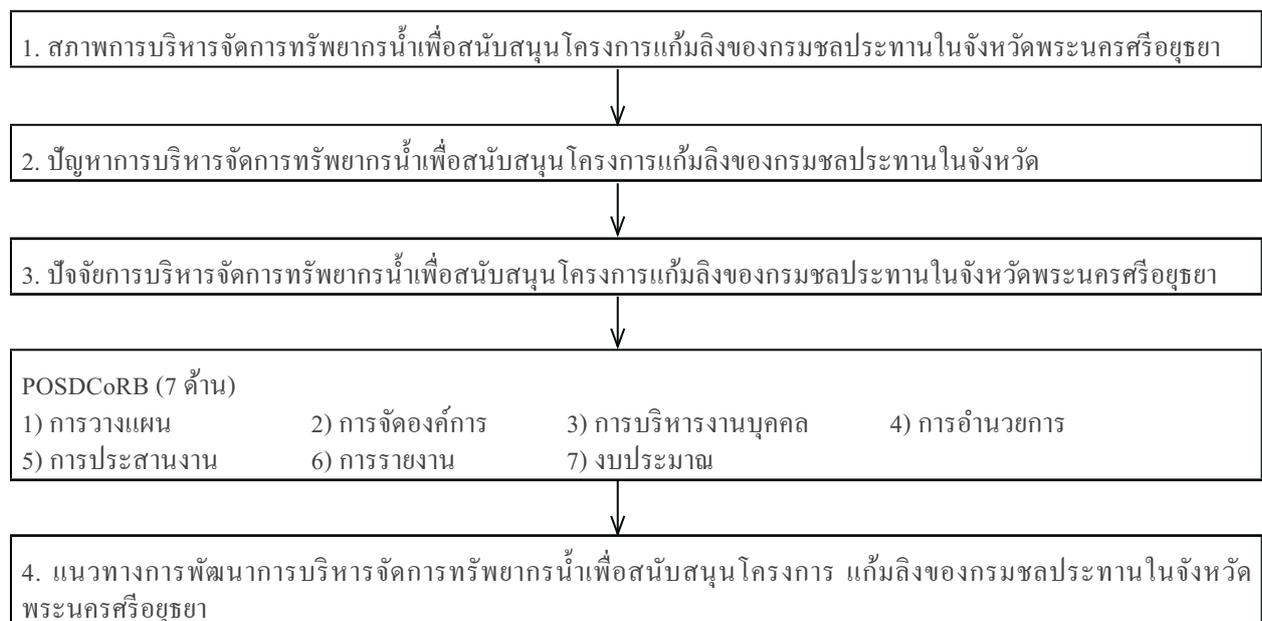
7. จัดทำเอกสารรายงานด้านเครื่องกล ทั้งงานที่ดำเนินการเองและงานจ้างเหมา เพื่อให้มีความถูกต้องครบถ้วน ตามระเบียบที่กำหนด

8. ถ่ายทอดเทคโนโลยีและพัฒนาบุคลากรด้านเครื่องกล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. วางแผน กำกับดูแล พัฒนาปรับปรุงซ่อมแซม และบำรุงรักษาอาคารสถานที่และบริเวณโดยรอบ เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี

10. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ผู้ศึกษากำหนดเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยเชิงคุณภาพประชากรที่กำหนดจะทำการสัมภาษณ์ประกอบการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนรวม 20 คน

ส่วนประชากรที่จะทำการสอบถามเพื่อรวบรวมความคิดเห็นในเชิงปริมาณ ได้กำหนดเป็นประชาชนทั้งหมดที่อยู่ในอำเภอที่มีพื้นที่โครงการแก้มลิงในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสุ่มตัวอย่างโดยชั้นสุตร ทาโร ยามาเน่ ได้ตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ถึงสภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงทิศทางในอนาคต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพกับการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัย

2. แบบสอบถาม เพื่อค้นหาปัจจัยสนับสนุนพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ และมีแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เชิงคุณภาพ

1. ทบทวนทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ศึกษานโยบาย รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. สร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลในรูปแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ชนิดมีโครงสร้าง

4. ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยเพื่อสัมภาษณ์บุคคลเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. จัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์

6. นำข้อมูลที่ตัดหมวดหมู่แล้วมาทำการวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการ

7. นำผลการวิเคราะห์ตามข้อ 6. มาสังเคราะห์เพื่อหาคำตอบตามที่กำหนดไว้

เชิงปริมาณ

1. ผู้วิจัยได้ขออนุญาตความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

2. ผู้วิจัยประสานงานและติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ เพื่อขอความช่วยเหลือในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และทำการตรวจสอบคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำคะแนนไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้รับจากแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ตัวแบบของการวิเคราะห์การบริหารจัดการโครงการ และการวิเคราะห์องค์การ เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการศึกษาด้านภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

1. การวางแผน
2. การจัดองค์การ
3. บุคลากร
4. การสั่งการ
5. การประสานงาน
6. การรายงาน
7. การจัดสรรงบประมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา เพื่อการแจกแจงข้อมูล ความถี่ (frequency distribution) ร้อยละ (percentage) วัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) นำข้อมูลทั้งหมดมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนข้อมูล/ มัชฐาน (median) เป็นสถิติในการจัดอันดับข้อมูล เป็นค่าที่อยู่ตรงกลาง เมื่อนำค่าที่ได้จากการวัดมาเรียงลำดับจากมากไปน้อย หรือจากน้อยไปมาก/ ฐานนิยม (mode) หรือคะแนนที่มีความถี่สูงสุด วัดการกระจายของข้อมูล ได้แก่ พิสัย (range) หรือค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ความแปรปรวนของข้อมูล (variance)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์สภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1) พบว่า ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของ

กรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากอดีตถึงปัจจุบันด้วยสภาพพื้นที่แก้มลิงในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีน้ำท่วมเกือบทุกปี แต่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยังขาดการประสานงาน และการขาดความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ หน่วยงานราชการตั้งมีการจัดทำเอกสารหรือข้อมูลให้ประชาชนทราบ ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการทำเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ดังนั้นการให้ข้อมูลการให้ความรู้ หรือการประชาสัมพันธ์ต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องน้ำหน่วยงานต้องจัดทำให้ประชาชนทราบ และมีข้อมูลว่าพื้นที่ส่วนไหนต้องการน้ำมากที่สุด เวลามีน้ำมากที่สุดทางกรมชลประทาน ในบางหมู่บ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจที่มากและวัตถุประสงค์อย่างรอบด้าน เป็นผลทำให้โครงการแก้มลิงเกิดปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ต่อกรณีดังกล่าวปัจจุบันหน่วยงานราชการต้องสร้างความเข้าใจอันถูกต้องในการวางแผนการรับน้ำ และการบริหารจัดการน้ำให้กับประชาชน เพราะความเข้าใจและความร่วมมือของประชาชนจะมีส่วนสำคัญในการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ในขณะที่เดียวกันข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากประชาชนในพื้นที่รวมถึงความร่วมมือได้ทำให้กรมชลประทานสามารถมองเห็นสภาพการบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น

2. ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) พบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมีปัญหาเรื่องการวางแผน ขาดการวางแผนจากระดับบนสู่ระดับล่าง ด้วยเหตุผลที่ยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนจากภาคประชาชนจึงไม่สามารถวางแผนได้อย่างชัดเจนการได้ทราบแผนที่ชัดเจนก็นำไปสู่การจัดสรรงบประมาณเพื่อนำไปฟื้นฟูหรือการจัดการในการบริหารการจัดการน้ำของกรมชลประทาน ในพื้นที่แก้มลิงงบประมาณไปไม่ถึงประชาชน ดังนั้นจึงต้องมีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนของกรมชลประทาน และมีแผนให้ประชาชนได้ทราบถึงการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทาน เวลาที่มีน้ำ และไม่มีน้ำ การเปิดให้มีกลไกหรือช่องทางกรณี

ส่วนร่วมของประชาชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า มากที่สุดเป็นปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งมีปัญหาการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.1$ และ $SD = 0.83$ รองลงมาเป็นปัญหาการบริหารจัดดำเนินงานประมาณ เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.9$ และลำดับที่ 3 กรมชลประทานมีปัญหาการบริหารด้านการวางแผน เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.8$ ซึ่งเท่ากับปัญหาด้านการอำนวยการ ซึ่งก็เป็นอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.8$ จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นการสะท้อนปัญหาของกลุ่มตัวอย่างนั้นสอดคล้องกับความคิดเห็นที่สะท้อนปัญหาของผู้เชี่ยวชาญการจัดการทรัพยากรน้ำในตอนต้นที่ 1 ซึ่งพบปัญหาในลักษณะเดียวกัน คือ ปัญหาด้านทรัพยากรบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการวางแผน ซึ่งใน 3 ปัญหานี้มันจะส่งผลในตัวของมันเอง คือ เมื่องบประมาณไม่เพียงพอ จะทำให้กระทบต่อแผนงานและการจ้างบุคลากร

3. ศึกษาปัจจัยสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุน โครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3) พบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่ผู้เชี่ยวชาญสำคัญมากที่สุดในการบริหารจัดการงานให้ประสบความสำเร็จ โดยเน้นไปที่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนได้มีการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการน้ำเพราะประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถบอกถึงรายละเอียดผลกระทบและผลดีในการบริหารจัดการน้ำให้แก่ทางหน่วยงานราชการเพราะประชาชนในพื้นที่จะทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในเชิงลึกแก่หน่วยงานราชการได้เป็นอย่างมาก และการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐก็ต้องตอบสนองโดยการให้บริการแก่ประชาชนเพื่อตอบสนองความต้องการคนประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นประโยชน์และมีผลดีต่อการพัฒนาพื้นที่นั้นต่อไปพบว่า ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการด้านการให้บริการ ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุน โครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการให้บริการ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า กรมชลประทานมีการให้บริการให้ความรู้ และความช่วย

เหลือด้านข้อมูลตลอดเวลา อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.3$ และ $SD = 0.69$

4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุน โครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 4) พบว่า (1) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพจำเป็นต้องกรมชลประทานควรมีการวางแผนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้ชัดเจนและต่อเนื่อง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดองค์การ กรมชลประทานควรมีการจัดแบ่งงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับทุกหน่วยงาน (3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคลและควรใช้บุคลากรที่มีความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างสมเหตุผล (4) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอำนวยการ กรมชลประทาน ควรควบคุม กำกับดูแล การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและการเตรียมพร้อมในยามฉุกเฉิน (5) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประสานงาน ควรจะมีประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและให้ความสำคัญกับร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (6) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการรายงาน กรมชลประทานควรมีการประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ควรชี้แจงประชาชนให้มีความเข้าใจและมีการรายงาน การประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้ประชาชน ได้รับทราบอย่างชัดเจน (7) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านงบประมาณ กรมชลประทาน ควรใช้งบประมาณในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาและความต้องการของประชาชนพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ผลการศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกรมชลประทานในแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกรมชลประทานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตาม โครงการแก้มลิงตามกรอบแนวคิด POSDCoRB 7 ในด้านงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า กรมชลประทานควรใช้งบประมาณในการบริหาร

จัดการทรัพยากรน้ำอย่างเหมาะสม ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.4$ และ $SD = 0.83$ และกรมชลประทานควรใช้งบประมาณในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาและความต้องการของประชาชนในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.2$

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยข้างต้นสามารถทำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ ด้านสภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 1) สอดคล้องกับงานวิจัยของรำลึก อิงเอนู (2553) เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พบว่าลักษณะความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีลักษณะการประสานงานในรูปแบบคณะกรรมการร่วมกันอย่างเป็นทางการ มีการประชุมตามระเบียบกฎหมายกำหนด เป็นความร่วมมือกันแบบหลวม ๆ ขาดการติดตามประเมินผล ไม่มีการตรวจสอบข้อมูลในการเสนอต่อที่ประชุมสำหรับวางแผนร่วมกัน สำหรับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความร่วมมือ คือการประสานขาดความจริงใจ การขาดความเข้าใจในการจัดการน้ำ โดยแนวทางการพัฒนาความร่วมมือการเพิ่มตัวแทนภาคเกษตรกรผู้ใช้น้ำในคณะกรรมการ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหน่วยงานควรให้สอดคล้องกัน นโยบายชัดเจนปฏิบัติได้ง่าย หน่วยงานต้องบูรณาการข้อมูลและเกษตรกรผู้ใช้น้ำต้องตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำ ผู้ปฏิบัติต้องประสานงานกัน เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน มีการอบรมศึกษาดูงานร่วมกัน

ปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 2) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทพ น้อยไพโรจน์ (2549) เรื่อง การบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำแม่จาง โครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่ดำเนินการก่อสร้างแล้วทั้งหมดในลุ่มน้ำแม่จาง

ซึ่งพบว่าไม่สามารถตอบสนองความต้องการต่อการใช้น้ำในด้านต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง ในหลายพื้นที่ที่ไม่มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำหรือบางพื้นที่ไม่มีศักยภาพต่อการพัฒนาจากสภาพปัญหาต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางลุ่มน้ำด้านวิศวกรรมและการบริหารจัดการรวมทั้งการให้ราษฎรผู้ใช้น้ำเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ซึ่งกรณีดังกล่าวการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนนับว่าเป็นปัญหาสำคัญในการบริหารจัดการ ในขณะที่เดียวกันต้องมีการจัดระบบเครือข่ายการจัดการข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ให้เป็นระบบ เพื่อเป็นกลไกในการกำกับ ดูแลและประสานการพัฒนาทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติและระดับลุ่มน้ำโดยมีตัวกฎหมายรองรับเพื่อให้มีการประสานงานในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 3) สอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ แยมไพบุลย์ (2555) เรื่อง โอกาสและความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการแก้มลิงตามแนวพระราชดำริในบริเวณทะเลสาบคอยเต่า อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ และอัจฉรา สวนสมุทร (2543) เรื่องผลกระทบทางสังคมภายหลังการก่อสร้างโครงการฝายเชียงราย ทั้งนี้โอกาสในความสำเร็จของโครงการส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผลกระทบที่ประชาชนจะได้รับจากโครงการ ซึ่งหากเป็นเชิงบวกเกิดผลประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่และส่วนร่วมการได้รับการสนับสนุนนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้โครงการฯ ประสบความสำเร็จ ในขณะที่เดียวกันหากการดำเนินการภายใต้หน่วยงานของรัฐมักประสบความสำเร็จหรือไม่อาจประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหลักของโครงการฯ ทั้งการถูกต้องด้านหรือมิให้ความร่วมมือใด ๆ

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 4) สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย จินดารัตน์ (2553) เรื่ององค์ความรู้และปัจจัยหลักของความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตพื้นที่อำเภอบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี เป็นการเสนอ

แนวทางในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำที่ได้ประสบผลสำเร็จสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำและปัญหาน้ำท่วม ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ แนวคิดภูมิปัญญาชาวบ้านในการสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ องค์ความรู้ดังกล่าวเกิดจากการสังเคราะห์ประสบการณ์ ความคิด การปฏิบัติ ทฤษฎีแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานปัจจัยแห่งความสำเร็จการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการศึกษา พบว่าองค์ความรู้และปัจจัยหลักของความสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ทำให้พื้นที่อำเภอบ่อทองมีน้ำใช้อุปโภคบริโภค และใช้ด้านเกษตรกรรมอย่างพอเพียง และสามารถแก้ไขปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม สามารถสนองตอบพื้นที่ได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับงานวิจัยของอดิสรศรีเมืองบุญ (2553) เรื่อง ความจำเป็นในการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการของบุคลากรส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น งานวิจัยของอุทธีรงค์ พิมพ์สวัสดิ์ (2550) เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่บ้านในการบริหารจัดการน้ำชลประทานในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม งานวิจัยของกาจ กล้าหาญ (2548) เรื่องการบริหารจัดการน้ำโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาสองพี่น้อง โดยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ และงานวิจัยของกรวรรณ พรหมศิริ (2553) เรื่อง การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง: กรณีศึกษาโครงการฝายและแฝกของเทศบาลตำบลพินนาอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พบว่าเกี่ยวข้องกับคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ซึ่งต้องมีการประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้เช่นเดียวกับงานวิจัยของอุทุมพร นิตยาคม (2551) เรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการน้ำหลากในกลุ่มน้ำยมปัญหาน้ำท่วมในกลุ่มน้ำยมเริ่มจากจังหวัดแพร่เรื่อยลงมาด้านท้ายน้ำจนถึงจุดบรรจบแม่น้ำน่าน ที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีมานาน ทำความเสียหายต่อทั้งพื้นที่เกษตรกรรม ที่อยู่อาศัยและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จังหวัดแพร่ และจังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ ผลการศึกษาประสิทธิภาพ 4 ทางเลือก พบว่า มาตรการในการบริหารจัดการน้ำหลากในกลุ่มน้ำยมสรุปได้ดังนี้ คือ การพัฒนาโครงการอ่างเก็บน้ำสามารถลดระดับน้ำท่วมสูงได้ช่วยบรรเทาน้ำท่วมได้ เฉพาะลุ่มน้ำยมตอนบนบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดแพร่

ได้ การเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำของกลุ่มน้ำยมตอนล่าง โดยการขุดลอกลำน้ำ จะสามารถลดระดับน้ำท่วมสูงสุดบริเวณลุ่มน้ำยมตอนล่างได้ การพัฒนาพื้นที่แก้มลิง จะช่วยลดระดับน้ำท่วมสูงสุดบริเวณลุ่มน้ำยมตอนล่างตั้งแต่จังหวัดสุโขทัยลงมา และเพื่อให้การบริหารจัดการน้ำหลากมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นควรจะทำหลายทางเลือกพร้อมกันเป็นระบบทั้งลุ่มน้ำ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อสนับสนุนโครงการแก้มลิงของกรมชลประทานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำเป็นต้องให้ความสำคัญหรือตระหนักในการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การปกครองท้องถิ่นในพื้นที่และการให้ความสำคัญกับการบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์การของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายโครงการอย่างแท้จริง

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผลกระทบที่มีต่อประชาชน สังคมและชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ด้วยลักษณะของโครงการเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ความต่อเนื่องและความจริงจังของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในความรับผิดชอบต่อประชาชนดังกล่าวจะทำให้ได้รับความไว้วางใจและเชื่อถือจากประชาชนและทำให้โครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. หน่วยงานจำเป็นต้องบูรณาการทั้งการวางแผนการใช้งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพื้นที่ในเชิงลึกมากกว่านี้ และมีการจัดเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทั้งประเทศ เนื่องจากโครงการแก้มลิงสามารถบริหารจัดการน้ำได้จริงเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายโครงการอย่างแท้จริง

2. ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญ

กับการประเมินผลกระทบที่มีต่อประชาชน สังคมและชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ด้วยลักษณะของโครงการเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ความต่อเนื่องและความจริงจังของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในความรับผิดชอบต่อประชาชนดังกล่าวจะทำให้ได้รับความไว้วางใจและเชื่อถือจากประชาชน และทำให้โครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการบริหารจัดการ

3. ควรมีการศึกษาเรื่องการมีคณะกรรมการน้ำจากภาคประชาชนและท้องถิ่นด้วยหรือไม่ หรือศึกษาเรื่องนโยบายของทางราชการในการที่จะให้กรมชลประทานบริหารจัดการน้ำอย่างไร และในส่วนสำคัญควรมีการศึกษาและสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

References

- Einganu, R. (2010). *Development cooperation in agricultural water management of Huyyang subdistrict administration organization Muang district, Sakon Nakhon province*. Master of Public Administration Thesis, Khon Kaen University. (in Thai)
- Jindarat, S. (2010). Modern rice breeding. *Rice Economic Thailand Journal*, 1(7), 36-39. (in Thai)
- Kart, K. (2000). *Water management for operation and maintenance project by geographic information system*. Master of Engineering Thesis, Kasetsart University. (in Thai)
- Khamhongsak, L., & Kuaicharoen, W. (2013). *From Bang Ragam, Bang Ban to Nakhon Pathom: Where is people?*. Bangkok: Foundation for Ecological Recovery. (in Thai)
- Niyakom, O. (2008). *The study of flood management in Yom river basin*. Master of Engineering Thesis, Kasetsart University. (in Thai)
- Noiprirote, N. (2006). *Water management for Mae Jang basin*. Master of Engineering Thesis, Kasetsart University. (in Thai)
- Phimpasare, R. (2007). *The participation of village head irrigation management in Muang district, Maha Sarakham province*. Master of Public Administration Thesis, Maha Sarakham University. (in Thai)
- Promsiri, K. (2010). *Water management administration for the dry season agriculture: A case study of the wier and elephant grass, project of Phanna municipal subdistrict, Wawangdaendin district, Sakonnakhon province*. Master of Public Administration Thesis, Khon Kaen University. (in Thai)
- Srimaungboon, A. (2010). *Training needs on the integrated water resources management of civil division staffs of Tambon administrative organization in Changwat, Khon Kaen*. Master of Science Thesis, Khon Kaen University. (in Thai)
- Suansamut, A. (2000). *Social effect after Chiang Rai dam construction*. Master of Public Administration Thesis, Chiang Mai University. (in Thai)

Yampaiboon, A. (2012). *Feasibility study of Kaemling project initiated by His Majesty King Bhumibol Adulyadej in Doi Tao Lake area, Doi Tao district, Chiang Mai province*. Master of Public Administration Thesis, Chiang Mai University. (in Thai)

